

La revolució del telègraf

Josep Lluís Doménech

Doctor en Química

El 1860 fou inaugurat el primer cable telegràfic que connectava Xàbia amb Eivissa. L'edifici de l'estació de Xàbia era conegut popularment com *la Casa del Cable*.

El paper jugat pel ferrocarril en la transformació de la societat industrial i en l'organització del territori, quant a la facilitat i rapidesa per transportar mercaderies i passatgers, ha estat reconegut universalment, però no ha passat el mateix amb les transformacions degudes al telègraf, un invent que es realitzà en la mateixa època i que permeté el transport fàcil i ràpid de la informació. Allò que resulta sorprenent és que el telègraf no sols ha condicionat la societat i els estats contemporanis en major mesura que no el ferrocarril, sinó que el desenvolupament d'aquest últim sols fou possible quan es disposà d'una manera ràpida de comunicació que contribuí a evitar col·lisions desastroses i a operar més eficaçment.

L'èxit en la implantació, a partir del segle XVIII, dels estats centralitzats que estaven constituint-se exigia disposar d'una xarxa comunicativa en forma de tallarina que permetera que les decisions adoptades en el centre del poder, la capital, pogueren ser conegudes i executades ràpidament en qualsevol punt del territori. Els governants no dubtaren del paper que en aquest sentit podia jugar el telègraf. Com afirma **Otero Carvajal**:

“El telégrafo ... tuvo desde sus comienzos una clara tendencia a ser deficitario. Sin embargo, el Estado no escatimó recursos para lograr una rápida colmatación de la red telegráfica. Al fin y al cabo, el Estado siempre valoró al telé-

grafo como un auxiliar inestimable en tareas de gobierno.”

De tota manera, no sols foren interessos polítics els que portaren al desenvolupament del telègraf, ni tampoc fou l'estat centralista l'únic que se'n beneficià. Així, no podem ignorar que les necessitats militars o comercials jugaren un gran paper en la implantació de la nova tecnologia. Ni tampoc no podem passar per alt la manera com va afectar la premsa escrita: aquelles notícies que tardaven setmanes a aparèixer en els periòdics, amb el telègraf circulaven a la velocitat de l'electricitat.

Les transformacions socials que s'iniciaren amb la invenció del telègraf han sigut tan enormes que han portat a parlar d'una revolució en les comunicacions. Una revolució que és un dels pilars en què descansa la globalització actual.

Espanya, a diferència del que ha passat en altres camps, no va quedar al marge d'aquest procés, la qual cosa és indicativa de la importància que els diferents governs atorgaren al nou sistema de comunicacions. D'una manera semblant a com ocorregué en els països més desenvolupats, a mitjans de la dècada de 1860 Espanya disposava d'una xarxa telegràfica d'uns 7000 km que unia Madrid amb totes les capitals de província i amb les principals ciutats peninsulars.

La xarxa havia d'arribar també als territoris d'ultramar, i així el 1860 s'inaugurà el primer cable que connectava Xàbia amb Eivissa.

